C/2024/3415

3.6.2024

OZNÁMENIE KOMISIE

Zverejnenie celkového množstva kvót v obehu v roku 2023 na účely trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami zriadeného smernicou 2003/87/ES

(C/2024/3415)

1. ÚVOD

V roku 2015 prijali Európsky parlament a Rada EÚ rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 ([1]) (ďalej len „rozhodnutie o trhovej stabilizačnej rezerve“) o zriadení trhovej stabilizačnej rezervy ako súčasti systému EÚ na obchodovanie s emisiami (ETS) zriadeného smernicou 2003/87/ES ([2]) (ďalej len „smernica o ETS“). Účelom rezervy je predchádzať štrukturálnym prebytkom kvót na trhu EÚ s uhlíkom. Je s tým spojené riziko toho, že by prebytok bránil systému EU ETS v poskytnutí investičného signálu, ktorý je potrebný na nákladovo efektívne dosiahnutie cieľa EÚ v oblasti znižovania emisií. Cieľom je takisto zabezpečiť väčšiu odolnosť systému EU ETS voči trhovým nerovnováham, a tak zaistiť riadne fungovanie trhu EÚ s uhlíkom. Rezerva začala fungovať v januári 2019.

Komisia v zmysle článku 1 ods. 4 rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve na účely tejto rezervy každoročne zverejňuje celkové množstvo kvót v obehu (*total number of allowances in circulation* – TNAC) za predchádzajúci rok. Na základe tohto údaja sa určuje, či sa kvóty stiahnu z aukčného objemu a umiestnia do rezervy, alebo sa z rezervy uvoľnia a bude sa s nimi obchodovať formou aukcie. Každoročné zverejňovanie celkového množstva kvót v obehu je preto dôležitým prvkom fungovania trhovej stabilizačnej rezervy a systému EU ETS.

Komisia 15. mája 2023 zverejnila celkové množstvo kvót v obehu v roku 2022, ktoré predstavovalo 1 134 794 738 kvót ([3]). Na základe toho sa v období od 1. septembra 2023 do 31. augusta 2024 malo do trhovej stabilizačnej rezervy umiestniť 272 350 737 kvót. Celkové množstvo kvót v rezerve, ktoré sa stali neplatnými 1. januára 2023, predstavovalo 2 515 135 787 kvót.

Toto oznámenie je ôsmym zverejnením celkového množstva kvót v obehu a týka sa roku 2023. Obsahuje podrobné informácie o výpočte a množstve kvót, ktoré sa umiestnia do rezervy v období od 1. septembra 2024 do 31. augusta 2025. Uvádza sa v ňom aj množstvo kvót v rezerve, ktoré sa stali neplatnými 1. januára 2024.

V oznámení sa zdôrazňujú dôležité zmeny v prevádzke trhovej stabilizačnej rezervy, ktoré boli zavedené v rámci legislatívneho balíka „Fit for 55“ – ako súčasť revízií rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve ([4]) a smernice o ETS ([5]) –, ako aj zmeny stanovené v nariadení (EÚ) 2023/435 ([6]) (ďalej len „nariadenie REPowerEU“) prijatom v rámci reakcie EÚ na energetickú krízu.

([1]) Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/1814 zo 6. októbra 2015 o zriadení a prevádzke trhovej stabilizačnej rezervy systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii a o zmene smernice 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 264, 9.10.2015, s. 1).

([2]) Smernica 2003/87/ES Európskeho parlamentu a Rady z 13. októbra 2003 o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Spoločenstve, a ktorou sa mení a dopĺňa smernica Rady 96/61/ES (Ú. v. EÚ L 275, 25.10.2003, s. 32).

([3]) C/2023/2929 – Oznámenie Komisie – Zverejnenie celkového množstva kvót v obehu v roku 2022 na účely trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami zriadeného smernicou 2003/87/ES (Ú. v. EÚ C 172, 15.5.2023, s. 1).

([4]) Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/852 z 19. apríla 2023, ktorým sa mení rozhodnutie (EÚ) 2015/1814, pokiaľ ide o množstvo kvót, ktoré sa má umiestniť do trhovej stabilizačnej rezervy pre systém obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii do roku 2030 (Ú. v. EÚ L 110, 25.4.2023, s. 21).

([5]) Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/959 z 10. mája 2023, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES o vytvorení systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 o zriadení a prevádzke trhovej stabilizačnej rezervy systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Únii (Ú. v. EÚ L 130, 16.5.2023, s. 1).

([6]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2023/435 z 27. februára 2023, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2021/241, pokiaľ ide o kapitolu REPowerEU v plánoch obnovy a odolnosti, a ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1303/2013, (EÚ) 2021/1060 a (EÚ) 2021/1755 a smernica 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 63, 28.2.2023, s. 1).

2. FUNGOVANIE TRHOVEJ STABILIZAČNEJ REZERVY

Trhová stabilizačná rezerva funguje automaticky, keď celkové množstvo kvót v obehu prekročí vopred stanovené rozpätie. Kvóty sa stiahnu z aukčného objemu a umiestnia do rezervy, keď celkové množstvo kvót v obehu prekročí hraničnú hodnotu 833 miliónov kvót. Miera príjmu rezervy je stanovená na 24 % celkového množstva kvót v obehu, keď je toto množstvo vyššie ako 1 096 miliónov. Ak sa celkové množstvo kvót v obehu pohybuje v rozmedzí medzi 833 miliónmi a 1 096 miliónmi kvót, prijaté kvóty sú na úrovni rozdielu medzi celkovým množstvom kvót v obehu a 833 miliónmi. Ak celkové množstvo kvót v obehu klesne pod hraničnú hodnotu 400 miliónov, z rezervy sa uvoľní 100 miliónov kvót na obchodovanie formou aukcie. Počas 12 mesiacov sa kvóty buď umiestňujú do rezervy, alebo sa z nej uvoľňujú. Všetky kvóty držané v rezerve, ktoré presahujú hraničnú hodnotu 400 miliónov kvót, nebudú od roku 2023 platné.

Podľa článku 1 ods. 5 rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve a v súlade s týmto oznámením sa počas 12-mesačného obdobia, ktoré sa začne 1. septembra 2024, do rezervy umiestni 24 % celkového množstva kvót v obehu k 31. decembru 2023 alebo rozdiel medzi celkovým množstvom kvót v obehu a 833 miliónmi kvót. Zodpovedajúce množstvo kvót sa odpočíta od aukčných objemov členských štátov EÚ, troch krajín Európskeho združenia voľného obchodu, ktoré sú členmi Európskeho hospodárskeho priestoru (Island, Lichtenštajnsko a Nórsko), ako aj Spojeného kráľovstva za výrobu elektrickej energie v Severnom Írsku. Toto množstvo sa odpočíta v súlade s ich príslušnými aukčnými podielmi.

Podľa článku 1 ods. 5 rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve sa do 31. decembra 2030 všetky kvóty rozdelené na účely solidarity a rastu v systéme EU ETS ([7]) nezahŕňajú do výpočtu príslušných podielov na účely trhovej stabilizačnej rezervy.

Nariadením REPowerEU sa mení smernica o ETS s cieľom odchýliť sa od článku 1 ods. 5a rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve a použiť 27 miliónov nepridelených kvót v trhovej stabilizačnej rezerve pre Inovačný fond. Tieto nepridelené kvóty sa odpočítajú z celkového množstva nepridelených kvót, ktoré by sa inak do 31. decembra 2030 stali neplatnými. Táto zmena nadobudla účinnosť ešte pred tým, ako sa uvedené kvóty v rezerve, ktoré presahovali hraničnú hodnotu 400 miliónov, stali 1. januára 2024 neplatnými.

3. CELKOVÉ MNOŽSTVO KVÓT V OBEHU

Podľa článku 1 ods. 4 rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve celkové množstvo kvót v obehu v danom roku *„je kumulatívne množstvo kvót, ktoré sa v období od 1. januára 2008 vydali v súvislosti so zariadeniami a lodnými spoločnosťami a neumiestnili do rezervy, a to vrátane množstva kvót vydaných podľa článku 13 ods. 2 smernice 2003/87/ES, v znení účinnom 18. marca 2018, v danom období a vrátane nárokov na používanie medzinárodných kreditov uplatnených zariadeniami v rámci systému EU ETS do 31. decembra daného roku, po odpočítaní kumulatívnych ton overených emisií zo zariadení a lodných spoločností v rámci systému EU ETS od 1. januára 2008 do 31. decembra toho istého roku a všetkých kvót zrušených v súlade s článkom 12 ods. 4 smernice 2003/87/ES“*.

Skrátene, celkové množstvo kvót v obehu relevantné pre prevádzku trhovej stabilizačnej rezervy sa vypočítava podľa tohto aktualizovaného vzorca:

TNAC = ponuka – dopyt

Dve uvedené jednotky výpočtu sú podrobne opísané v tomto oznámení. Prehľad všetkých čísel je uvedený v tabuľke na konci.

Podľa článku 1 ods. 4a rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve kvóty vydané pre leteckú dopravu a overené emisie z leteckej dopravy od 1. januára 2024 budú zahrnuté do výpočtu celkového množstva kvót v obehu v roku 2024.

Podľa smernice o ETS sa systém EU ETS vzťahuje na emisie z činností námornej dopravy od 1. januára 2024, pričom ponuka a dopyt lodných spoločností sa odzrkadlia vo výpočte celkového množstva kvót v obehu v roku 2024.

([7]) V zmysle článku 10 ods. 2 písm. b) smernice 2003/87/ES.

Ponuka

Ponuka kvót na trhu EÚ s uhlíkom pozostáva z týchto prvkov:

— množstvo kvót prenesených ([8]) z fázy 2 EU ETS (2008 – 2012) predstavuje 1 749 540 826 ([9]) kvót,

— bezodplatne pridelené kvóty od 1. januára 2013 do 31. decembra 2023 vrátane kvót pridelených z rezervy pre nových účastníkov (*New Entrants Reserve* – NER). Tento objem predstavuje 8 222 698 758 kvót ([10]).

— kvóty obchodované formou aukcie od 1. januára 2013 ([11]) do 31. decembra 2023 a kvóty použité na účely flexibility v období 2021 – 2023 v zmysle článku 6 nariadenia (EÚ) 2018/842 ([12]) (ďalej len „nariadenie o spoločnom úsilí“). Podľa správ z aukcií na spoločnej aukčnej platforme a na relevantných nezávislých platformách ([13]) predstavoval objem kvót, s ktorými sa obchodovalo formou aukcie, vrátane tzv. skorších aukcií 7 591 181 500, k uvedenému objemu kvót sa musí v zmysle flexibility stanovenej v článku 6 ods. 2 nariadenia o spoločnom úsilí ([14]) pripočítať 21 641 364 kvót,

— kvóty speňažené na účely programu NER300. Európska investičná banka speňažila celkovo 300 000 000 kvót,

— použité medzinárodné kredity v súvislosti s emisiami do 31. decembra 2020 ([15]). Zariadenia použili v súvislosti s emisiami, ktoré vyprodukovali, 497 248 017 medzinárodných kreditov ([16]),

— podľa článku 1 ods. 4 rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve kvóty umiestnené do trhovej stabilizačnej rezervy už nie sú súčasťou výpočtu celkového množstva kvót v obehu.

([8]) Kvóty vydané počas fázy 2 EU ETS (2008 – 2012), ktoré neboli odovzdané na krytie overených emisií alebo zrušené, boli „prenesené“ na použitie na začiatku fázy 3 EU ETS (2013 – 2020). Tieto kvóty boli zrušené a súčasne sa vo fáze 3 vytvorilo rovnaké množstvo kvót. Toto číslo teda predstavuje presné množstvo kvót v rámci ETS, ktoré boli v obehu na začiatku fázy 3 EU ETS.

([9]) COM(2015) 576 – Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade – Správa o pokroku opatrení v oblasti klímy vrátane správy o fungovaní európskeho trhu s uhlíkom a správy o preskúmaní smernice 2009/31/ES o geologickom ukladaní oxidu uhličitého.

([10]) Na základe výpisu z protokolu transakcií EÚ (EUTL) z 1. apríla 2024.

([11]) Tento údaj zahŕňa tzv. skoršie aukcie, t. j. kvóty platné pre fázu 3 EU ETS (2013 – 2020), s ktorými sa obchodovalo formou aukcie pred 1. januárom 2013.

([12]) Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26).

([13]) Správy z aukcií: European Energy Exchange (Európska energetická burza, EEX) a burza Intercontinental Exchange (ICE).

([14]) Nariadením (EÚ) 2018/842 sa vytvára jednorazová flexibilita, v rámci ktorej sa členským štátom môže v rokoch 2021 – 2030 spoločne zrušiť maximálne 100 miliónov kvót EU ETS, aby splnili svoje príslušné ciele zníženia emisií skleníkových plynov podľa tohto nariadenia. Táto flexibilita sa týka členských štátov, ktorých ciele sú výrazne vyššie, ako je priemer Únie a ich potenciál na nákladovo efektívne znižovanie emisií, ako aj členských štátov, ktoré priemyselným zariadeniam v roku 2013 nepridelili žiadne bezodplatné kvóty EU ETS. Takéto zrušenie sa vykonáva z aukčného objemu dotknutého členského štátu podľa článku 10 smernice 2003/87/ES. Pri určovaní celkového množstva kvót v obehu na účely trhovej stabilizačnej rezervy v danom roku sa zrušené kvóty považujú za kvóty EU ETS v obehu.

([15]) Medzinárodné kredity nemožno použiť na splnenie povinnosti vo fáze 4 EU ETS (2021 – 2030).

([16]) Na základe výpisu z protokolu transakcií EÚ (EUTL) z 1. apríla 2024. Tieto medzinárodné kredity sa týkajú len tých kreditov, ktoré boli vymenené za kvóty EÚ vo fáze 3 EU ETS (2013 – 2020). Približne 1,1 miliardy medzinárodných kreditov, ktoré sa mohli priamo použiť na účely splnenia povinnosti vo fáze 2 EU ETS (2008 – 2012), sú zahrnuté v množstve kvót prenesených z fázy 2.

Dopyt

Dopyt po kvótach na trhu EÚ s uhlíkom zahŕňa celkové overené emisie zo zariadení od 1. januára 2013 ([17]) do 31. decembra 2023, ktoré predstavujú 17 269 905 658 ton ([18]) a 668 272 kvót zrušených počas tohto obdobia podľa článku 12 ods. 4 smernice o ETS.

Celkové množstvo kvót v obehu

Na základe uvedeného predstavuje celkové množstvo kvót v obehu v roku 2023 1 111 736 535 kvót.

Kvóty držané v trhovej stabilizačnej rezerve

V nadväznosti na zánik platnosti kvót 1. januára 2023 zostalo v rezerve 486 087 000 kvót.

V súlade s oznámeniami o celkovom množstve kvót v obehu v posledných rokoch boli do rezervy umiestnené tieto objemy:

— 231 874 266 kvót od 1. januára 2023 do 31. augusta 2023 ([19]),

— 90 783 578 kvót od 1. septembra 2023 do 31. decembra 2023 ([20]).

Dňa 31. decembra 2023 sa v trhovej stabilizačnej rezerve nachádzalo 808 744 844 kvót. V zmysle článku 10e ods. 4 smernice o ETS bolo z uvedeného objemu vyčlenených 27 miliónov kvót pre Inovačný fond.

Dňa 1. januára 2024 sa 381 744 844 z uvedených kvót stalo v zmysle článku 1 ods. 5a rozhodnutia o trhovej stabilizačnej rezerve neplatnými. Zvyšné kvóty držané v rezerve predstavujú 400 000 000 kvót.

4. **ZÁVER**

V súlade s rozhodnutím o trhovej stabilizačnej rezerve bude do tejto rezervy počas 12 mesiacov od 1. septembra 2024 do 31. augusta 2025 umiestnených celkovo 266 816 768 kvót.

Fungovanie rezervy v období od septembra 2025 do augusta 2026 bude závisieť od budúcoročného zverejnenia celkového množstva kvót v obehu na účely trhovej stabilizačnej rezervy.

([17]) Zodpovedajúce overeným emisiám v období 2008 – 2012 (fáza 2), pozri poznámku pod čiarou č. 8.

([18]) Celkové overené emisie vychádzajú z údajov extrahovaných z protokolu transakcií EÚ 1. apríla 2024. V tomto údaji sa zohľadňujú overené emisie nahlásené do 31. marca 2024, čo je konečný termín na nahlasovanie v systéme EU ETS. Emisie nahlásené po tomto dátume sa v celkovom množstve nezohľadňujú.

([19]) C/2022/2780 – Oznámenie Komisie – Zverejnenie celkového množstva kvót v obehu v roku 2021 na účely trhovej stabilizačnej rezervy v rámci systému EÚ na obchodovanie s emisiami zriadeného smernicou 2003/87/ES a množstva nepridelených kvót v období 2013 – 2020, 2022/C 195/02 (Ú. v. EÚ C 195, 13.5.2022, s. 2). Korigendum k oznámeniu – C(2022) 4874. Ako sa uvádza v bode 5 tohto oznámenia, v období od 1. septembra 2022 do 31. augusta 2023 sa do trhovej stabilizačnej rezervy malo umiestniť 347 811 404 kvót. Objem zodpovedajúci obdobiu od 1. januára do 31. augusta 2023 predstavoval 231 874 266 kvót.

([20]) C(2023) 2929, ako už bolo uvedené. Ako sa uvádza v bode 4 tohto oznámenia, v období od 1. septembra 2023 do 31. augusta 2024 sa do trhovej stabilizačnej rezervy malo umiestniť 272 350 737 kvót. Objem zodpovedajúci obdobiu od 1. septembra do 31. decembra 2023 predstavoval 90 783 578 kvót.

PREHĽAD

Ponuka	
a) Kvóty prenesené z fázy 2 (2008 – 2012)	1 749 540 826
b) Bezodplatne pridelené kvóty od 1. januára 2013 do 31. decembra 2023 vrátane kvót z rezervy pre nových účastníkov	8 222 698 758
c) Kvóty obchodované formou aukcie od 1. januára 2013 do 31. decembra 2023 vrátane skorších aukcií	7 591 181 500
d) Kvóty použité na účely flexibility v období 2021 – 2023 v zmysle článku 6 nariadenia (EÚ) 2018/842	21 641 364
e) Kvóty speňažené na účely programu NER300	300 000 000
f) Použité medzinárodné kredity v súvislosti s emisiami do 31. decembra 2020	497 248 017
Súhrn (ponuka)	18 382 310 465
Dopyt	
a) Overené emisie zo stacionárnych zariadení v rámci systému EU ETS od 1. januára 2013 do 31. decembra 2023 (v tonách)	17 269 905 658
b) Kvóty zrušené podľa článku 12 ods. 4 smernice 2003/87/ES do 31. decembra 2023	668 272
Súhrn (dopyt)	17 270 573 930
Celkové množstvo kvót v obehu	1 111 736 535

Kvóty držané v trhovej stabilizačnej rezerve	
Kvóty v trhovej stabilizačnej rezerve 31. decembra 2023	808 744 844
Kvóty vyčlenené pre Inovačný fond v zmysle článku 10e ods. 4 smernice 2003/87/ES	27 000 000
Kvóty, ktoré sa stali neplatnými 1. januára 2024	381 744 844
Kvóty v trhovej stabilizačnej rezerve 1. januára 2024	400 000 000